

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48, Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin , dnia 20 kwietnia 2001 r.

RLU – 520S – 4/01/EW

Decyzja Nr RLU 9 /01

Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 15.12.2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie z tytułu niewykonania decyzji Prezesa UOK i K Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. sprawa nr RLU – 520S – 17/351/99/EW nakazującej temu przedsiębiorcy zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku , a w szczególności narzucenie uciążliwych warunków umów przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zmianę warunków umów kontraktacji nasion rzepaku ozimego zawartych z producentami w 1998 r. , a dotyczących zbiorów 1999 r. , wprowadzonych aneksem Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. do zawartych wcześniej umów , karę pieniężną w wysokości 100 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu powyższej decyzji licząc od dnia 01 września 2000 r. do dnia wydania niniejszej decyzji tj. w wysokości : 89 .000, 00 zł (słownie: osiemdziesiąt dziewięć tysięcy zł.) płatną do budżetu państwa .

Uzasadnienie

Decyzją Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazał Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na

nadużywaniu pozycji dominującej na rynku, a w szczególności narzucenie uciążliwych warunków umów przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści poprzez zmianę warunków umów kontraktacji nasion rzepaku ozimego zawartych z producentami w 1998 r. , a dotyczących zbiorów 1999 r. , wprowadzonych aneksem Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. do zawartych wcześniej umów .

W punkcie drugim decyzji na podstawie art. 14 ust. 1 i 2 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy antymonopolowej nałożył na tego przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 97.198,00 zł płatną do budżetu państwa .

Decyzja , o której mowa wyżej uprawomocniła się dnia 31.05.2000 r.

W wyniku przeprowadzonej dnia 03.01.2001 r. kontroli w Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie przez Głównego Specjalistę UOK i K – Delegatura w Lublinie w sprawie wykonania prawomocnej decyzji Prezesa UOK i K Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. stwierdzono, że przedsiębiorca ten nie poinformował zainteresowanych przedsiębiorców o utracie mocy obowiązującej aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. wprowadzonego do zawartych umów na kontraktację rzepaku ozimego , podpisanych z producentami w 1998 r . Aneks, o którym mowa , dotyczył zmiany ceny skupu przez Bolmar 1 tony dostarczonego przez producentów rzepaku ozimego z 900 zł na 620 zł .

Po zapoznaniu się z wynikami kontroli przeprowadzonej w Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie dnia 12 stycznia 2001 r. zostało wszczęte z urzędu przez Prezesa UOK i K postępowanie administracyjne w sprawie niewykonania prawomocnej decyzji Prezesa UOK i K Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. , co mogło stanowić naruszenie art. 15 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu / ... / .

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie stwierdził , że :

1. w jego ocenie nakaz zawarty w punkcie pierwszym decyzji został wykonany ,
2. Bolmar nie wystąpił z roszczeniami do Sądu przeciwko rolnikom , którzy nie dostarczyli rzepaku po zmianie ceny lub dostarczyli go w ilościach niższych aniżeli wynikało to z umowy ,
3. w nowych umowach kontraktacyjnych zawartych od 2000 r. nie ma żadnych uciążliwych warunków , które były kwestionowane w umowach z 1998 r. ,
4. rozstrzygnięcie decyzji nie zawierało nakazu wysłania do wszystkich rolników pism unieważniających aneksy ,
5. nałożona decyzją kara pieniężna nie została przez Bolmar uregulowana ze względu na złą sytuację finansową Spółki .

Reasumując ustalony w postępowaniu administracyjnym stan faktyczny tej sprawy Prezes UOK i K zważył , co następuje :

W związku z wejściem w życie nowej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319) , pismem z dnia 10.04.2001 r. znak RLU – 520S 4/01/EW strona została poinformowana o zmianie przepisów w oparciu , o które prowadzone będzie postępowanie administracyjne i wydana zostanie w tej sprawie decyzja administracyjna . Zgodnie z przepisem art. 102 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOK i K może nałożyć , w drodze decyzji , karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 10 do 1000 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji wydanych na podstawie art. 9,18 ust.1 , art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1 i 4 , postanowień wydanych na podstawie art. 60 ust. 1 lub wyroków sądu antymonopolowego wydanych na podstawie art. 479³¹ § 3 k.p.c. ; karę pieniężną nakłada się licząc od daty wskazanej w decyzji .

Art. 113 nowej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje , że postępowania wszczęte na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów prowadzi się na podstawie przepisów nowej ustawy .

Ze względu na to , że nie było możliwości technicznych (brak informacji o przychodzie niezbędnych do wyliczenia kary pieniężnej) zakończenia tej sprawy pod rządami przepisów ustawy w oparciu , o które było prowadzone postępowanie dowodowe i wydana została decyzja , której niewykonanie jest podstawą do ukarania Bolmar S.A. w Bodaczowie , Prezes UOK i K niniejszą decyzję wydaje w oparciu o przepisy nowej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów , która weszła w życie z dniem 01.04.2001 r.

Wydana przez Prezesa UOK i K decyzja administracyjna Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. nakazywała Bolmar S.A. Tłuszcze Roślinne w Bodaczowie zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej . Równocześnie decyzja ta zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy antymonopolowej stwierdziła , że umowy zawarte z naruszeniem art. 4 , art. 5 i art. 7 są w całości lub w odpowiedniej części nieważne . Zdaniem orzecznictwa antymonopolowego art. 8 ust. 2 należy interpretować rozszerzająco . Nieważna zatem powinna być nie tylko umowa naruszająca art. 4, 5 i 7 ustawy o przeciwdziałaniu / ... / , ale także każda czynność prawna i faktyczna naruszająca powołane wyżej przepisy . Chodzi tutaj w szczególności o postanowienia aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. zmieniające zapisy umów kontraktacyjnych rzepaku ozimego zawartych z producentami w 1998 r. W przypadku tej sprawy , stwierdzenie w decyzji praktyki monopolistycznej w postaci narzucenia uciążliwych warunków umów kontraktacyjnych rzepaku ozimego zawartych z producentami w 1998 r. i osiągnięcie z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści przez Bolmar powoduje nieważność postanowień aneksu z dn. 12.04.1999 r. , jest to nieważność ex tunc,

czyli od samego początku . Rozumienie tego przepisu nie uległo również zmianie w nowych regulacjach prawnych obowiązujących od 01.04.2001 r. – art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Prezes UOK i K wydając decyzję administracyjną stwierdzającą stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki dokonuje oceny zachowania danego podmiotu pod kątem przepisów ustawy antymonopolowej . Jeżeli w wyniku tej oceny nastąpi naruszenie określonego przepisu ustawy o przeciwdziałaniu /... / , obecnie o ochronie konkurencji i konsumentów wydaje decyzję stwierdzającą stosowanie określonej praktyki.

Natomiast na przedsiębiorcy w stosunku , do którego został wydany zakaz spoczywa obowiązek podjęcia działań zmierzających do takiego uregulowania stosunków umownych z kontrahentami , aby nie naruszały one w dalszym ciągu przepisów ustawy antymonopolowej . Jak przedsiębiorca dokona tego i czy przyjmie właściwą drogę postępowania podlega ocenie Prezesa UOK i K w postępowaniu sprawdzającym wykonanie prawomocnej decyzji . Nikt zatem , a tym bardziej Prezes UOK i K nie może nakazać przedsiębiorcy podjęcia skonkretyzowanych działań , które wyeliminują stwierdzone decyzją administracyjną naruszenie prawa . Byłaby to bowiem zbyt daleko posunięta ingerencja organów administracyjnych w działalność przedsiębiorcy . Nie ma zatem racji Bolmar S.A Tłuszcze Roślinne twierdząc , że sentencja decyzji wydanej w stosunku do niego powinna określać rodzaj i tryb postępowania mającego na celu wywiązanie się tego przedsiębiorcy z nałożonych na niego tą decyzją obowiązków . W wyniku podjętego postępowania sprawdzającego wykonanie tej decyzji , biorąc pod uwagę wynikające z jej uzasadnienia twierdzenia i wskazania Prezes UOK i K przyjął , że przedsiębiorca ten miał obowiązek zawiadomienia zainteresowanych producentów o utracie mocy obowiązującej przesłanego im w miesiącu kwietniu 1999 r. aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. Skoro wysłano do wszystkich zainteresowanych ten aneks , zmieniający istotne postanowienia umowy z 1998 r. (cena) na dostawę rzepaku ozimego w 1999 r. i działanie to ocenione zostało przez Prezesa UOK i K jako narzucenie uciążliwych warunków umowy , a uprawomocnienie się decyzji wydanej w stosunku do Bolmar spowodowało utratę mocy obowiązującej tego aneksu ex tunc , to logiczne wydaje się , że obowiązkiem tego przedsiębiorcy wynikającym z zawartej umowy i postanowień kodeksu cywilnego było poinformowanie tych producentów o obowiązywaniu od dnia 31.05.2000 r.- daty uprawomocnienia się decyzji , wszystkich warunków zawartej z nimi w 1998 r. umowy kontraktacji rzepaku ozimego .

Decyzja wyraźnie określiła , że w wyniku stwierdzenia stosowania praktyki monopolistycznej przez tego przedsiębiorcę , na mocy obowiązujących przepisów ustawy antymonopolowej , zapisy aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. utraciły swoją moc .

Tego typu postępowanie wydaje się najprostsze i najmniej kłopotliwe dla tego przedsiębiorcy , gdyż decyzja administracyjna została wydana w stosunku do

niego , nie jest aktem powszechnie dostępnym i kontrahenci Bolmaru nie mieli możliwości dowiedzenia się o skutkach rozstrzygnięć wynikających z tej decyzji. Bolmar mógł jednak podjąć inne jego zdaniem działania , aniżeli te , o których mowa wyżej , , ale z działań tych powinno wyraźnie wynikać , że kontrahenci (producenci) mają świadomość obowiązywania wszystkich zapisów zawartych przez nich w 1998 r. z Bolmarem umów kontraktacyjnych . Nie ma także znaczenia fakt podnoszony przez Bolmar , a dotyczący odstąpienia przez niego od dochodzenia roszczeń przed Sądem Powszechnym w stosunku do producentów , którzy nie wywiązali się z podpisanej umowy kontraktacji . Ocena tych skutków umów , o których mowa wyżej nie była przedmiotem postępowania przed Prezesem UOK i K i nie ma odzwierciedlenia w wydanej decyzji administracyjnej Nr RLU 24/99 z 29.12.1999 r. Tak samo nie ma wpływu na wykonanie decyzji , na co wskazuje Bolmar , nie zamieszczenie w umowach kontraktacji na 2000 r. postanowień sprzecznych z przepisami ustawy antymonopolowej . Prezes UOK i K , w tym miejscu stwierdza , że gdyby takie postanowienia zostały zawarte , wszczęte byłoby nowe postępowanie administracyjne i wydana nowa decyzja , gdyż decyzja NR RLU 24/99 z dn. 29.12.1999 r. dotyczyła oceny zachowania tego przedsiębiorcy w latach 1998 – 1999 .

Orzecznictwo antymonopolowe przyjmuje, że prawomocna decyzja administracyjna powinna być wykonana niezwłocznie . Niezwłocznie przyjmuje się w orzecznictwie jako bez nieuzasadnionej zwłoki. Biorąc jednak pod uwagę potrzebny przedsiębiorcy , którego decyzja dotyczy , czas niezbędny na dokonanie określonych działań , Prezes UOK i K uznał , że okres trzech miesięcy liczony od dnia uprawomocnienia się decyzji Nr RLU 24/99 tj. dnia 31.05.2000 r. powinien być czasem wystarczającym na podjęcie przez Bolmar działań mających na celu realizację nałożonych obowiązków (chociażby zawiadomienie producentów o utracie mocy obowiązującej aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. do zawartych w 1998 r. umów kontraktacyjnych na rzepak ozimy). Te trzy miesiące to czerwiec , lipiec i sierpień 2000 r. Zatem od dnia 01 września 2000 r. w ocenie Prezesa UOK i K Bolmar pozostawał w zwłoce z realizacją postanowień tej decyzji . Nie ma w tym postępowaniu Bolmaru znaczenia fakt trudności finansowych Spółki , gdyż wysłanie informacji o utracie mocy obowiązującej aneksu Nr 1 z dnia 12.04.1999 r. nie jest przedsięwzięciem finansowym wymagającym dużych nakładów finansowych i zdaniem Prezesa UOK i K ten argument Bolmar jest nie do przyjęcia .

W związku z ustaleniami , o których mowa wyżej Prezes UOK i K stwierdza , że Bolmar Tłuszcze Roślinne S.A. w Bodaczowie nie wykonał prawomocnej decyzji Nr RLU 24/99 z dnia 29.12.1999 r. i w dalszym ciągu stosuje niedozwoloną prawem praktykę monopolistyczną , co w świetle art. 102 ust. 1 3 ustawy z dnia 15.12.2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319) uzasadnia nałożenie na tego przedsiębiorcę kary

pieniężnej w wysokości 100 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji licząc od dnia 01 września 2000 r. do dnia wydania niniejszej decyzji .

Wysokość wyliczonej kary pieniężnej stanowi tylko jedną dziesiątą wysokości kary przewidzianej w górnym jej pułapie i nie jest to , zdaniem Prezesa UOK i K , zbytnia dolegliwość finansowa dla tego przedsiębiorcy .

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji niniejszej decyzji .

W przypadku Bolmar Tłuszcze Roślinne S.A. w Bodaczowie sposób obliczenia kary pieniężnej wynikającej z art. 102 ust. 1 jest następujący :

1. okres czasu , za który nie wykonano decyzji wynosi 231 dni ,
2. zgodnie z art. 102 ust. 1 - 100 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji daje 231 dni po 100 euro = 23. 100 euro ,
3. zgodnie z art. 115 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wartość euro , o której mowa w przepisach tej ustawy , podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok zgłoszenia zamiaru koncentracji lub nałożenia kary . Wartość ta na dzień 29.12.2000 r. (piątek) wynosiła za 1 euro - 3,8544 zł ,
4. wyliczona kara to 23. 100 euro po 3,8544 zł = 89. 036 , 64 zł , co po zaokrągleniu daje kwotę 89.00 ,00 zł .

Taka też wysokość kary pieniężnej płatnej do budżetu państwa została określona w sentencji niniejszej decyzji .

Karę należy wpłacić w ciągu 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji do Narodowego Banku Polskiego, Oddział Okręgowy w Warszawie , na rachunek Nr 10101010 – 7878 – 223 – 1 .

Od decyzji niniejszej przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie .

Otrzymuje :

1. Bolmar Tłuszcze Roślinne S.A.
w Bodaczowie

Decyzja została podpisana przez ówczesnego dyrektora Delegatury w Lublinie Krzysztofa Daszyńskiego.